ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΦΑ - ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ

«Ένα τυχαίο ατύχημα»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Στέφανος Ληναίος είχε πρωτοπαρουσιάσει το έργο του Ντάριο Φο «Ένα τυχαίο ατύχημα» το 1978.

Έκτοτε ο Ληναίος ασχολήθηκε πολύ με τον Ιταλό συγγραφέα που πολλοί αμφισβητούν και περισσότεροι παραδέχονται, αφού το έργο του «Δεν πληρώνω... δεν πληρώνω» αποτέλεσε μεγάλη επιτυχία και παίχτηκε από τον ίδιο θίασο σε 2 ή 3 επαναλήψεις στα χρόνια 1979-81. Δεν θα έπαιρνα βέβαια ως αποτέλεσμα δικαίωσης τη βράβευση του συγγραφέα με βραβείο Νόμπελ, γιατί δεν τρέφω καμία εκτίμηση σε κάθε είδους βραβείο λογοτεχνικό, τη στιγμή που βραβεύτηκε κάποτε και ο Σολτζενίτσιν με Νόμπελ και πολλοί άλλοι «ων ουκ έστι αριθμός».

Το έργο «Ένα τυχαίο ατύχημα» που είδαμε στο Θέατρο Άλφα αναφέρεται στην υπόθεση Πινέλι που οι ενέργειες των ανακριτικών Αρχών και οι αντιφάσεις των επισήμων προσώπων σχετικά με τη μετατροπή της εκπαραθύρωσής του, σε αυτοκτονία, συνετάραξαν την Ιταλία εκεί γύρω στο 1970. Όπως σημειώνει ο ίδιος ο συγγραφέας *«η βάση αυτής της κωμωδίας ή μάλλον φάρσας είναι οι γελοίες ενέργειες των ανακριτικών υπηρεσιών και οι αντιφάσεις των επισήμων προσώπων»*. Με άλλα λόγια ο Ντάριο Φο κέντησε σ' αυτόν τον καμβά ένα συνταρακτικό γκροτέσκο που ο Στέφανος Ληναίος υπερέβαλε τον εαυτό του.

Είναι ένα αμείλικτο κατηγορητήριο που με τη δύναμη της σκηνικής παρουσίας του, καυτηριάζει τα παχιά λόγια περί σοσιαλδημοκρατίας και καγχάζει για τα κροκοδείλια δάκρυα πολλών σοβαροφανών πολιτικών.

«Ω Σοσιαλδημοκρατία, κατασκεύασμα του καπιταλισμού. Πόσα σκοτεινά εγκλήματα διαπράττονται επ' ονόματί σου».

Το έργο αυτό γνώρισε τεράστια επιτυχία στην Ιταλία, όταν οργίαζαν οι στημένες δίκες, οι ψεύτικες ομολογίες και όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τα σύγχρονα βασανιστήρια στις πολιτικές διώξεις. Κάτι που και σήμερα εξελίσσεται με τον μανδύα του εκσυγχρονισμού και της υπέρμετρης δήθεν λατρείας στη δημοκρατία, που βαφτίζει με το όνομα τρομοκρατία ότι αντιτίθεται στα σχέδια επικράτησης ενός ανελέητου συστήματος εξόντωσης ακόμα και ολόκληρων λαών.

Όπως σημειώνει και ο Στέφανος Ληναίος *«αυτή η ιλαροτραγική φάρσα σήμερα είναι τρομακτικά επίκαιρη περισσότερο από κάθε άλλη φορά»*. Με το έργο αυτό αποδεικνύεται η πολύτιμη προσφορά του θεάτρου στην έρευνα των μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων.

Ο Βιτόριο που εισχωρεί στα άδυτα της Αστυνομίας ως δήθεν τρελός, ξεσκεπάζει βαρύγδουπους τύπους κατωτέρων αστυνομικών και ηγητόρων, στο έγκλημα που διέπραξαν να μετατρέψουν σε αυτοκτονία, την εκπαραθύρωση του Πινέλι που ανακρινόταν σαν ένοχος τρομοκρατικών πράξεων.

Άλλωστε η εκπαραθύρωση σαν δήθεν αυτοκτονία είναι κλασικό είδος που έχει από παλιά αφήσει σημαντικά ερωτηματικά για να συγκαλύψουν οι ανακρίνοντες και ηθικοί δήμιοι το έγκλημά τους. Ας μην ξεχνάμε την περίπτωση του Γκούρα με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο.

Ο Ντάριο Φο με τη φαρσική χροιά και το ανεξάντλητο χιούμορ των Τύπων, έδωσε ένα ζωντανό έργο που κάθε σκηνή απεικονίζει την ηλιθιότητα αλλά και την εγκληματικότητα αυτών που χειρίζονται παρόμοιες καταστάσεις.

Ο Ληναίος (σκηνοθέτης) πάλι κατάφερε ώστε φεύγοντας ο θεατής να μην πάρει μαζί του το ατελείωτο φαρσικό γέλιο και να ξεχάσει το πικρό μήνυμα του έργου, αλλά και ούτε να βαρύνει η ψυχή του από το πραγματικό δραματικό γεγονός, ώστε να του ξεφύγει η γελοιοποίηση του συστήματος.

Έπειτα, πώς να το κάνουμε, ο Ληναίος (ηθοποιός) είναι μια σημαντική μορφή του θεάτρου μας που έχει παρουσιαστεί σε μεγάλους ή και πιο μικρούς ρόλους πάντα με επιτυχία. Του λείπει εκείνη η μάστιγα που φθηναίνει ακόμα και πολλούς καλούς ηθοποιούς μας, εκείνη η μάστιγα του μανιερισμού που ακολουθεί σαν τη σκιά τους πρωταγωνιστές, με ικανότητα πλήθους συναισθηματικών αποχρώσεων και που παράδοξα εστιάζουν το ταλέντο τους στον απόηχο κάποιας επιτυχίας τους που τους έγινε για πάντα θεατρικό βίωμα.

Αρκετά καλοί κοντά του στάθηκαν οι δευτερεύοντες ρόλοι των Μπερτότσο (Χρήστος Κελαντώνης), Αστυφύλακας (Θόδωρος Προκοπίου), Ροδόλφος (Μίλτος Δημούλης), Ανακριτής (Τρύφων Παπουτσής) και η Έλλη Φωτίου ως δημοσιογράφος.

Τα σκηνικά του Ζαφείρη Γαλάνη συντονισμένα στην ατμόσφαιρα του έργου και η μουσική του Βασίλη Δημητρίου ικανοποιητική ηχώντας παράφωνα εκεί που χρειαζόταν. Μια αρκετά καλή παράσταση που η διαχρονικότητά της θα ταξιδέψει πολύ ακόμα.